DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-93-17

УДК 330.834:364.013(045)

СОЦІАЛЬНА СКЛАДОВА ВОЄННОГО КЕЙНСІАНСТВА

THE SOCIAL COMPONENT OF MILITARY KEYNESIANISM

Прутська Олена Олексіївна
доктор економічних наук, професор,
Вінницький торговельно-економічний інститут
Державного торговельно-економічного університету
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-6272-3330

Prutska Olena
Vinnytsia Istitute of Trade and Economics
State University of Trade and Economics

Стаття присвячена аналізу соціальних аспектів реалізації політики воєнного кейнсіанства в умовах повномасштабного вторгнення. Доведено, що політика воєнного кейнсіанства забезпечує стимулювання економіки України через масштабні державні вливання у розвиток вітчизняного ВПК і грошове забезпечення військовослужбовців. Водночас її результатом стало зростання розшарування суспільства і підвищення рівня бідності в Україні, який від початку війни зріс майже удвічі. Зроблено висновок щодо необхідності забезпечення соціальної справедливості, збалансування воєнних витрат і соціальної підтримки осіб, постраждалих від військової агресії, соціального забезпечення внутрішньо переміщених осіб (ВПО), інших вразливих верств населення. Аргументовано, що політика воєнного кейнсіанства має бути доповнена елементами соціального кейнсіанства, наріжним каменем якого є підтримки високого попиту, зайнятості, соціальних стандартів та соціальної рівності.

Ключові слова: соціальна політика, воєнне кейнсіанство, державні витрати, соціальний захист, внутрішньо переміщені особи, фінансова допомога.

The article analyzes the social aspects of the policy of military Keynesianism amidst the full-scale invasion. It has been proven that the policy of military Keynesianism provides stimulation of the Ukrainian economy through large-scale state investments in the development of the domestic military-industrial complex and financial support for military personnel. This is confirmed by the fact that after the start of the full-scale invasion and a natural decline in GDP in 2022 by 28.8%, Ukraine experienced moderate growth in the following years, which gradually slowed down from 5.5% in 2023 to 2.9% in 2024 and 1.8% in 2025. At the same time, the result of the policy of military Keynesianism was the growth of social stratification and an increase in the level of poverty in Ukraine, which has almost doubled since the beginning of the war. In the conditions of a full-scale war, the social security system of Ukraine underwent a radical transformation, switching to a mode of emergency response, digitalization and adaptation to new vulnerable categories of the population. New target groups and new key areas appeared. It was emphasized that in fact social security is carried out at the expense of international aid and the existing system of social protection needs to be improved. The conclusion is made about the need to ensure social justice, balance military spending and social support for people affected by military aggression, social security for internally displaced persons (IDPs), other vulnerable segments of the population, support for relocated businesses, etc. The introduction of a temporary preferential taxation regime for businesses in front-line territories, deferral of tax payments for enterprises and citizens affected by rocket attacks is proposed. It is argued that the policy of military Keynesianism should be supplemented with elements of social Keynesianism, the cornerstone of which is the support of high demand, employment, social standards and social equality. Measures have been proposed to stimulate not only aggregate demand, but also aggregate supply, in particular, through state programs to finance the construction of social housing for IDPs, which could be provided to IDPs in the form of temporary housing (for 4-6 months), and for the most vulnerable segments of the population (pensioners, people with disabilities, large families) for a longer period of time.

Keywords: social policy, military Keynesianism, government spending, social protection, internally displaced persons, financial assistance.

© Прутська О. О., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Постановка проблеми. П'ятий рік функціонування української економіки в умовах повномасштабного вторгнення потребує наукового осмислення і виділення певних закономірностей адаптації суспільства й ринків до умов воєнного часу. Важливим завданням є виділення особливостей і проблем, які супроводжують ці процеси. Зокрема, невідкладного розв'язання потребують проблеми забезпечення соціальної справедливості, збалансування воєнних витрат і соціальної підтримки осіб, постраждалих від військової агресії, соціального забезпечення внутрішньо переміщених осіб (ВПО), інших вразливих верств населення, підтримки релокованого бізнеса тощо. В цих умовах завданням науковців є розробка механізмів та інструментів удосконалення соціальної підтримки населення та бізнеса воюючої країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Адекватне фінансове забезпечення соціальних гарантій населення в якості джерела і необхідної передумови економічного зростання та добробуту населення розглядали такі науковці як Н. Абакумова, І. Андрієнко М. Микитюк, Н. Баранова, Е. Лібанова, С. Корецька. Дослідженням питань соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб займалися Т.І. Павлюк, Л. П. Середницька, [12], У. З. Ватаманюк-Зелінська, Н. В. Куришко [1], К. Є. Гожда, О. П. Рекотова, Л. Р. Наливайко, А. Ф. Орєшкова, М. М. Сірант та багато інших.

Зокрема, А. Колосок, С. Буднік теоретично обґрунтували основні напрями вдосконалення соціального захисту внутрішньо переміщених осіб на рівні окремої територіальної громади [7].

У.З. Ватаманюк-Зелінська, Н. В. Куришко на основі аналізу джерел наповнення державного бюджету та основних напрямків спрямування видаткової частини бюджету під час воєнного стану констатували, що «частка коштів виділена на соціальне забезпечення та соціальний захист зменшується, що негативно відображається на фінансовій спроможності надати належні умови та грошовому допомогу внутрішньо переміщеним особам» [1, с. 28]. Автори пропонують надати перевагу альтернативним шляхам фінансової підтримки ВПО від міжнародних фінансових організацій.

Т. І. Павлюк, Л. П. Середницька, [12] розкривають зміст та особливості соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб в Україні протягом 2014–2022 рр., на основі чого пропонують нові підходи до удосконалення механізму соціальної підтримки внутрішньо переміщених осіб в Україні.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Можна констатувати, що на сьогодні ведеться достатньо досліджень різних аспектів соціального забезпечення в умовах воєнного стану, втім, на наш погляд, бракує макроекономічного погляду на ці проблеми. Розглядаючи джерела, інструменти, механізми і перспективи соціального забезпечення в умовах війни, необхідно бачити цілісну картину функціонування воєнної економіки. Такий підхід виводить нас до добре відомої і навіть півзабутої кейнсіанської теорії, складовою якої є «воєнне кейнсіанство», термін, який майже не використовується сучасною українською науковою спільнотою.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає в оцінці основних пріоритетів державного регулювання економіки і соціального забезпечення населення в умовах війни з точки зору теорії воєнного кейнсіанства та формулюванні пропозицій щодо їх удосконалення

Виклад основного матеріалу дослідження. Джон Мейнард Кейнс (1883–1946), британський економіст, математик за освітою, колишній співробітник міністерства фінансів під час Першої світової війни, увійшов в історію як основоположник теорії стимулювання сукупного попиту і економічного росту на основі зростання державних витрат, яка отримала назву кейнсіанство. Кейнсіанська теорія виходить з того, що не всі проблеми можуть бути вирішені дією механізмів ринкового саморегулювання, а за певних умов держава має взяти на себе відповідальність і додаткові витрати для забезпечення зайнятості, економічного зростання. Такі надзвичайні умови як економічні кризи, стихійні лиха, а тим більше війна, потребують значного посилення ролі держави, централізації, зростання державних витрат (не тільки воєнних). Йдеться не тільки про зміну структури економіки, яка в умовах війни традиційно перелаштовувалась на воєнні рейки, але й про забезпечення умов виживання мільйонів людей, які втратили свої домівки, майно, роботу, працюючі бізнеси тощо.

Окремим проявом теорії Джона Мейнарда Кейнса, який вважав, що державні інвестиції здатні витягнути економіку з криз, є концепція воєнного кейнсіанства. Подальшого розвитку та критичного аналізу концепція набула

в працях Пола Свізі**,** Сеймура Мелмана та Ноама Хомського [15; 16]. Наукові праці про воєнне кейнсіанство досліджують державні витрати на оборону й військово-промисловий комплекс як метод стимулювання економіки, аналізуючи їхній вплив на економічні цикли, інфляцію та кризові явища. Отже, воєнне кейнсіанство – це економічна політика, за якої держава стимулює економічне зростання, створення робочих місць та попит через масові витрати на оборону й військово-промисловий комплекс. Відповідно вона несе високі воєнні видатки, замовляючи товари та послуги у внутрішніх виробників і стимулюючи цим економічне зростання. Цим політика воєнного кейнсіанства досягає двох результатів: одночасно забезпечує оборону необхідним і зміцнює економічну стійкість країни, підтримує темпи економічного зростання.

У вітчизняній економічній літературі термін «воєнне кейнсіанство» вперше використовується у монографії А. Гальчинського «Глобальні трансформації: концептуальні альтернативи» (2006 р.) [5] Автор розглядає воєнне кейнсіанство як історично апробований інструмент фіскального стимулювання, що використовується провідними країнами для подолання системних криз через мілітаризацію економіки.

В наш час термін воєнне кейнсіанство доволі часто використовують відносно російської економічної політики, зокрема О. Лємєнов розглядає як працює російська економка війни, доводячи думку, що Росія перейшла до моделі “воєнного кейнсіанства”, накачуючи економіку державними грошима через ВПК і використовуючи це як інструмент війни проти України [10].

В. Власюк аналізує історичний досвід США та сучасні ризики такої моделі через імпортну залежність [2]. О. Кошовий звинувачує українські фіскальні органи у «вульгарному кейнсіанстві» [8]. В. Прищепко, характеризуючи сучасні тенденції в країнах Євросоюзу, а саме – збільшення оборонних витрат у Європі на тлі переозброєння, використовує термін «воєнне кейнсіанство». Він вважає, що ці витрати також генерують додатковий попит, хоча й з іншими довгостроковими наслідками [13].

Слід відзначити позицію О. Куща, який значну увагу приділяє аналізу сучасного стану української економіки, наголошуючи: «Мобілізаційна економіка або військове кейнсіанство в специфічних умовах 21 століття – це створення державою економічних стимулів для забезпечення перемоги у війні. Системні умови та стимули – це також використання творчої енергії підприємців за умови відповідної політики держави» [9].

Сучасні підходи до розуміння складових політики воєнного кейнсіанства узагальнено в табл. 1.

Перелік інструментів політики воєнного кейнсіанства показує, що в Україні всі вони використовуються. Однак, в українських реаліях ця модель має кілька унікальних особливостей, переваг та критичних ризиків. Зокрема, український бюджет чітко розділе-

Таблиця 1

Складові політики воєнного кейнсіанства

Інструмент	Механізм дії
Військовий мультиплікатор	державні замовлення на зброю запускають ланцюгову реакцію. Оборонні заводи наймають працівників і купують метал, електроніку та паливо. Працівники отримують зарплату і витрачають її на цивільні товари, стимулюючи всю економіку
Державний капіталізм у сфері ВПК	уряд стає головним замовником та регулятором ринку. Він гарантує приватним оборонним компаніям довгострокові контракти, прибутки та фінансування наукових розробок
Приховане субсидування технологій	розробка нових технологій (інтернет, GPS, мікропроцесори) фінансується за рахунок військового бюджету. Потім ці технології переходять у цивільний сектор і забезпечують йому економічний прорив
Управління зайнятістю	створення мільйонів робочих місць на оборонних підприємствах та пряме залучення громадян до лав збройних сил. Це штучно знижує рівень безробіття та знімає соціальну напругу
Дефіцитне фінансування	військове виробництво покривається не лише податками, а й випуском державних облігацій та збільшенням державного боргу. Розрахунок йде на те, що майбутнє економічне зростання створить можливості для покриття цих боргів

Джерело: сформовано автором на основі [13; 15-16]

ний на дві частини через законодавчі обмеження та вимоги донорів. Оборонний сектор фінансується за рахунок внутрішніх ресурсів, тобто всі надходження від податків, мит та внутрішніх запозичень (ОВДП) Україна спрямовує виключно на фінансування ЗСУ, грошове забезпечення військових та закупівлю зброї. Масштабні державні вливання стимулюють економіку України через два головні інструменти. По-перше, через грошове забезпечення військовослужбовців. Виплачені їм мільярди гривень щомісяця повертаються в економіку через зростання споживчого попиту: родини військових купують товари, оплачують послуги та купують нерухомість, що утримує на плаву роздрібну торгівлю та сферу послуг. По-друге, стимулювання економічного зростання відбувається через розвиток вітчизняного ВПК. Державні контракти спровокували бум у приватному та державному секторах виробництва зброї, дронів, РЕБ та амуніції. Це створює нові робочі місця, стимулює інженерну індустрію та підтримує промислове виробництво. За даними міністерства фінансів України, після початку повномасштабного вторгнення і закономірного спаду ВВП у 2022 р. на 28,8%, протягом наступних років в Україні спостерігалося помірне зростання, яке поступово сповільнювалося від 5,5% у 2023 році до 2,9% у 2024 році і 1,8% у 2025 році [3]. Така реакція економіки є закономірним результатом російських атак на енергетичну інфраструктуру, масових руйнувань, відтоку робочої сили та інших воєнних викликів. У І кварталі 2026 року реальний ВВП вперше за три роки впав на 0,6% р/р або на 0,7% порівняно з попереднім кварталом [3], що є вкрай тривожним сигналом. Фактично руйнівні наслідки військової агресії стали переважувати позитивні ефекти політики воєнного кейнсіанства.

На відміну від оборонного сектора в сучасних умовах України соціальні виплати, зарплати медикам, вчителям та державне управління фінансуються за рахунок прямих грантів і пільгових кредитів від Міжнародного валютного фонду (МВФ), США, ЄС та інших партнерів. Фактично соціальне забезпечення здійснюється за рахунок міжнародної допомоги і є всі підстави стверджувати, що на сьогодні його організація потребує удосконалення.

В умовах повномасштабної війни система соціального забезпечення України зазнала кардинальної трансформації, перейшовши у режим екстреного реагування, цифровізації та адаптації під нові вразливі категорії населення. З'явилися нові цільові групи та нові ключові напрями (табл. 2).

Внутрішньо переміщені особи (ВПО) є соціальною верствою, до якої, як здається, прикута найбільша увага держави. Для ВПО держава гарантує наступне: гарантії у сфері соціального страхування на випадок безробіття (мінімальний розмір, не може перевищувати 150% мінімальної заробітної плати на 1 січня календарного року); компенсація родинам, які прихистили в своїх домівках вимушених переселенців (відшкодування комунальних платежів 450 грн. на особу в місяць); компенсації роботодавцям за працевлаштування внутрішньо переміщених осіб (допомога надавалася протягом двох місяців за кожного працівника переселенця); пільги ВПО у сфері освіти (особа має право на продовження здобуття певного освітнього рівня на території інших регіонів України за рахунок коштів державного бюджету або інших джерел фінансування). Державна грошова

Таблиця 2

Нові ключові напрями та соціальні групи системи соціального забезпечення України в умовах війни

Соціальні групи	Механізми соціального забезпечення
Внутрішньо переміщені особи (ВПО)	виплата щомісячної грошової допомоги на проживання
Військовослужбовці та ветерани	посилений соціальний захист, забезпечення медичної та психологічної реабілітації, виплати родинам загиблих
Постраждале цивільне населення	компенсації за пошкоджене чи знищене майно (програма єВідновлення), допомога жителям деокупованих територій
Традиційні вразливі категорії: пенсіонери, особи з інвалідністю, багатодітні родини, сироти	Традиційні довоєнні виплати

Джерело: сформовано автором на основі [12]

допомога на проживання для ВПО надається щомісячно у розмірі 2 000 гривень для дорослих та 3 000 гривень для дітей і людей з інвалідністю. Гроші надходять автоматично на банківський рахунок (IBAN) у два етапи щомісяця – до 15 та до 28 числа. У 2026 році правила нарахування державної грошової допомоги суттєво змінилися відповідно до Постанови Кабміну № 390 [14] (табл. 3).

Переселенці також можуть подати заявку на багатоцільову грошову допомогу від міжнародних організацій (наприклад, Програма УВКБ ООН). Сума грошової допомоги від УВКБ ООН складає від 10 800 гривень на особу до 12 300 гривень залежно від життєвої ситуації заявника, та покриває трьохмісячний період.

Для ВПО та осіб, що повернулися, проводиться додаткове оцінювання пріоритетності за допомогою опитування. Гуманітарні організації визначають пріоритетність на основі чітких та узгоджених критеріїв, таких як:

– вплив небезпеки або війни (близькість до лінії зіткнення або факт переміщення);
– умови проживання (сільська місцевість або місто);
– розмір домогосподарства;
– ситуація домогосподарства (наприклад, наявність у складі домогосподарства людей похилого віку, людей з інвалідністю, дітей);
– соціально-економічний статус домогосподарства.

Отже, система соціальної підтримки в умовах війни існує, розвивається й удосконалюється Втім, чи відповідає вона викликам часу? Законодавчий Прожитковий мінімум в Україні постійно зростає і з 01.01.2026 р. становить 3209 грн. на місяць на одну особу. Міністерство соціальної політики України розраховує фактичний прожитковий мінімум – реальну межу бідності для базового виживання. Він становить близько 10 979 – 11 464 грн на місяць на одну особу. Враховуючи, що станом на 1 січня 2026 року середній розмір пенсії в Україні становить 6 544,62 грн, більшість пенсіонерів автоматично потрапляють до категорії бідних. Тим більше це стосується внутрішньо переміщених осіб, яким потрібно знайти роботу і житло. В результаті повномасштабної війни, вимушеного переселення, безробіття, руйнувань житлового фонду і бізнесів рівень бідності в Україні від початку війни зріс майже удвічі. За оцінкою Е. Лібанової, він уже досяг 30% [4], а є ще більш песимістичні оцінки. Окремим викликом для держави, як зазначає Е. Лібанова, стала проблема так званого застійного безробіття, коли люди не можуть працевлаштуватися тривалий час. У зоні найбільшого ризику опинилися: соціально вразливі категорії населення; громадяни, чиї професії втратили актуальність на сучасному ринку; люди, які не мають можливості або бажання пройти перекваліфікацію [4].

Таблиця 3

Головні зміни видів та обсягів матеріальної допомоги ВПО у 2026 році

Види змін	Сутність змін
Збільшено термін підтримки	Максимальну тривалість виплат продовжено з 24 до 30 місяців (загалом 5 періодів по 6 місяців).
Виплати на дітей без прив'язки до доходів	Діти з родин ВПО отримують допомогу незалежно від заробітку батьків. Головне – відповідність загальним майновим критеріям та навчання дитини
Підвищено ліміт доходу	Для категорій, де враховується фінансовий стан родин, граничний дохід збільшено до 10 380 грн на одну особу на місяць.
Автоматичне продовження допомоги для окремих вразливих категорій, якщо їхній дохід не перевищує 10 380 грн	Підпадають: пенсіонери, у яких розмір пенсії менший за 10 380 грн.; особи з інвалідністю I чи II групи; діти-сироти та діти, позбавлені батьківського піклування (віком до 23 років); діти з інвалідністю віком до 18 років
У виплатах відмовлять, якщо будь-хто з членів родини протягом останніх 3 місяців:	Купив автомобіль, якому менше 5 років; здійснив одноразову покупку (земля, квартира, товари) або купив валюту на суму понад 100 000 грн.; має банківський депозит чи облігації (ОВДП) на суму понад 100 000 грн.; отримував державну субсидію на оренду житла або здавав власне житло в оренду

Джерело: сформовано автором на основі [14]

Зростання бідності та тривалого безробіття формують довгострокові загрози для країни через падіння купівельної спроможності населення, скорочення внутрішнього попиту, збільшення розриву між найбіднішими і найзаможнішими верствами населення, що є джерелом соціальної напруги. Причому добробут населення продовжує падати, незважаючи на колосальні обсяги фінансової підтримки від західних партнерів. Це є зовсім не тим результатом, до якого повинна привести політика воєнного кейнсіанства, мета якої зростання зайнятості, доходів, купівельної спроможності і, як наслідок, сукупного попиту. З цього можна зробити висновок, що українській державі, не зважаючи на умови воєнного стану, необхідно внести певні корективи як в соціальну політику, так і в більш широкий арсенал інструментів державного регулювання. Політика воєнного кейнсіанства має бути доповнена елементами соціального кейнсіанства, наріжним каменем якого є підтримки високого попиту, зайнятості, соціальних стандартів та соціальної рівності.

Насамперед, необхідно визнати, що умови й стандарти життя і ведення бізнесу в так званих «тилових» (всі західні області) і «прифронтових» областях (Сумська, Чернігівська, Харківська, Херсонська тощо) суттєво відрізняються. Відповідно різними можуть бути умови ведення бізнесу і соціального забезпечення. Можна запропонувати запровадження тимчасового режиму пільгового оподаткування бізнесів на прифронтових територіях, відстрочку сплати податків для постраждалих від ракетних обстрілів підприємств і громадян. Для тилових областей можна розглянути запровадження додаткового збору на підтримку внутрішньо переміщених осіб, хоча це треба робити дуже обережно, щоб не посилити соціальну напругу. Доцільно розглянути запровадження державних програм пільгового кредитування для ВПО.

Значний стимулюючий потенціал для збільшення зайнятості й економічного зростання могли б мати державні програми фінансування соціального житла для ВПО, яке могло б надаватися ВПО у вигляді тимчасового житла (на 4-6 місяців), а для найбільш вразливих верств населення (пенсіонерів, осіб з інвалідністю, багатодітних сімей) і на більш тривалий період часу.

Іншими словами, необхідні заходи щодо стимулювання не тільки сукупного попиту, а й сукупної пропозиції. При цьому пріоритетами державних витрат мають бути забезпечення стабільного енергопостачання за рахунок ремонту й захисту відповідної інфраструктури, усунення вузьких місць в логістиці (модернізація міжкордонних переходів, перенесення логістичних центрів, елеваторів ближче до західних кордонів). Збільшенню зайнятості сприятимуть підтримка мобільності робочої сили через реалізацію державних програм перекваліфікації, ширше залучення жінок до опанування нових професій (через можливі податкові стимули і розвиток мережі дитячих закладів), перенесення виробництв у відносно безпечні райони країни, що збігатиметься з основним напрямом руху ВПО.

Висновки Політика воєнного кейнсіанства забезпечує стимулювання економіки України через масштабні державні вливання у розвиток вітчизняного ВПК і грошове забезпечення військовослужбовців. Водночас її результатом стало зростання розшарування суспільства і підвищення рівня бідності в Україні, який від початку війни зріс майже удвічі. Сучасна державна політика повинна бути доповнена активізацією соціального захисту широких верств населення, постраждалого від агресії. Необхідні заходи щодо стимулювання не тільки сукупного попиту, а й сукупної пропозиції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ватаманюк-Зелінська У.З., Куришко Н.В. Фінансове забезпечення соціальних гарантій для внутрішньо переміщених осіб в умовах воєнного стану. *Інвестиції: практика та досвід.* 2023. № 1. С. 28–35. URL: https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2100/1/%D0%92. pdf

2. Власюк В. Величезні видатки на війну і залежність від імпорту. Чи встоїть економіка Кремля. *Економічна правда.* 2024. 26 листопада. URL: https://epravda.com.ua/finances/chi-vstojit-ekonomika-kremlya-800069/

3. ВВП України. URL: https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/

4. В Україні різко збільшився рівень бідності AgroNews.UA 15.04.2026. URL: https://agronews.ua/news/v-ukrayini-rizko-zbilshyvsya-riven-bidnosti/

5. Гальчинський А. Глобальні трансформації: концептуальні альтернативи. Методологічні аспекти. К. : Либідь, 2006. 312 с.

6. Гальчинські читання. Збірник матеріалів міжнародної наукової конференції (2 листопада 2023 р., м. Київ) https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-12/tezi-gch_golovne_final_08_12_23.pdf

7. Колосок А., Буднік С. Соціальний захист внутрішньо переміщених осіб. Humanitas, 2024. № 4. С. 97–105. URL: https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.4.13

8. Кошовий О. Вульгарне кейнсіанство міністра Марченка. *Дзеркало тижня.* 22 травня 2022. URL: https://zn.ua/ukr/macrolevel/vulharne-kejnsianstvo-ministra-marchenka.html

9. Кущ О. Створення військового сектору в економіці України: Чому варто інвестувати? *Укрінформ.* 26.02.2024. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3832259-stvorenna-vijskovogo-sektoru-v-ekonomici-ukraini-comu-varto-investuvati.html

10. Лємєнов О. Економіка війни: яку модель обрала Росія і як вона працює. URL: https://business.org.ua/thoughts/ekonomika-viyny-iaku-model-obrala-rosiia-i-iak-vona-pratsiuie/

11. Нагайчук Н.Г. Особливості функціонування соціального страхування в умовах війни. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. № 11. (Трав 2025). URL: https://doi.org/10.5281/zenodo.15579066.

12. Павлюк Т.І., Середницька Л.П. Соціальна підтримка та соціальні послуги внутрішньо переміщеним особам в умовах війни. *Економіка та суспільство.* 2023. № 50. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/ view/2370

13. Прищепко В. Кейнсіанство: теорія, що перетворила економічні кризи на керовані процеси. Plandiy. 30.06.2026. URL: https://plandiy.com.ua/keinsianstvo-teoriia-shcho-peretvoryla-ekonomichni-kryzy-na-kerovani-protsesy/

14. Про внесення змін до Порядку надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам: Постанова кабінету міністрів України від 18.03.2026р. №390. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/390-2026-%D0%BF#Text

15. Barker T. Big in Germany. 2023. 09 mar URL: https://ourtime.substack.com/p/big-in-germany

16. Dunne J. P. Military Keynesianism: An Assessment. University of West of England and University of Cape Town. 2011. URL: https://www2.uwe.ac.uk/faculties/BBS/BUS/Research/economics/Military%20Keynesianism%20An%20Assessment.pdf

REFERENCES:

1. Vatamanyuk-Zelins'ka U.Z., Kuryshko N.V. (2023) Finansove zabezpechennya sotsial'nykh harantiy dlya vnutrishn'o peremishchenykh osib v umovakh voyennoho stanu [Financial provision of social guarantees for internally displaced persons under martial law]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid.* № 1. P. 28–35. (in Ukrainian)

2. Vlasyuk V. (2024) Velychezni vydatky na viynu i zalezhnist' vid importu. Chy vstoyit' ekonomika Kremlya. [Huge expenses for the war and dependence on imports. Will the Kremlin's economy stand?] *Ekonomichna pravda.* 2024. 26 lystopada. URL: https://epravda.com.ua/finances/chi-vstojit-ekonomika-kremlya-800069/ (in Ukrainian)

3. VVP Ukrayiny [GDP of Ukraine]. Available at: https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/ (in Ukrainian) (accessed August 2, 2026)

4. V Ukrayini rizko zbil'shyvsya riven' bidnosti [Poverty level has increased sharply in Ukraine]. AgroNews.UA 15.04.2026. URL: https://agronews.ua/news/v-ukrayini-rizko-zbilshyvsya-riven-bidnosti/ (in Ukrainian)

5. Hal'chyns'kyy A. (2006) Hlobal'ni transformatsiyi: kontseptual'ni al'ternatyvy. Metodolohichni aspekty [Global transformations: conceptual alternatives. Methodological aspects] monohrafiya [a monograph]. K.: Lybid', 2006. 312 p. (in Ukrainian)

6. Hal'chyns'ki chytannya. Zbirnyk materialiv mizhnarodnoyi naukovoyi konferentsiyi [Galchyn Readings. Collection of materials of the international scientific conference] (2 lystopada 2023 r., m. Kyyiv) https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-12/tezi-gch_golovne_final_08_12_23.pdf (in Ukrainian) (accessed July 29, 2026)

7. Kolosok A., Budnik S. (2024) Sotsial'nyy zakhyst vnutrishn'o peremishchenykh osib [Social protection of internally displaced persons]. *Humanitas.* № 4. P. 97–105. URL: https://doi.org/10.32782/humanitas/2024.4.13 (in Ukrainian)

8. Koshovyy O. Vul'harne keynsianstvo ministra Marchenka [Vulgar Keynesianism of Minister Marchenko]. Dzerkalo tyzhnya. 22 travnya 2022. URL: https://zn.ua/ukr/macrolevel/vulharne-kejnsianstvo-ministra-marchenka.html (in Ukrainian)

9. Kushch O. Stvorennya viys'kovoho sektoru v ekonomitsi Ukrayiny: Chomu varto investuvaty? [Creation of the military sector in the economy of Ukraine: Why is it worth investing?] Ukrinform. 26.02.2024. URL: https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3832259-stvorenna-vijskovogo-sektoru-v-ekonomici-ukraini-comu-varto-investuvati.html (in Ukrainian)

10. Lyemyenov O. Ekonomika viyny: yaku model' obrala Rosiya i yak vona pratsyuye [The Economy of War: What Model Has Russia Chosen and How Does It Work?]. URL: https://business.org.ua/thoughts/ekonomika-viyny-iaku-model-obrala-rosiia-i-iak-vona-pratsiuie/ (in Ukrainian)

11. Nahaychuk N.H. (2025) Osoblyvosti funktsionuvannya sotsial'noho strakhuvannya v umovakh viyny [Peculiarities of the functioning of social insurance in wartime]. *Aktual'ni pytannya ekonomichnykh nauk.* № 11. (Trav 2025). URL: https://doi.org/10.5281/zenodo.15579066. (in Ukrainian)

12. Pavlyuk T.I., Serednyts'ka L.P. (2023) Sotsial'na pidtrymka ta sotsial'ni posluhy vnutrishn'o peremishchenym osobam v umovakh viyny [Social support and social services for internally displaced persons in war conditions]. *Ekonomika ta suspil'stvo.* №50. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2370 (in Ukrainian)

13. Pryshchepko V. Keynsianstvo: teoriya, shcho peretvoryla ekonomichni kryzy na kerovani protsesy [Keynesianism: a theory that turned economic crises into manageable processes]. Plandiy. 30.06.2026. URL: https://plandiy.com.ua/keinsianstvo-teoriia-shcho-peretvoryla-ekonomichni-kryzy-na-kerovani-protsesy/ (in Ukrainian)

14. Pro vnesennya zmin do Poryadku nadannya dopomohy na prozhyvannya vnutrishn'o peremishchenym osobam: Postanova kabinetu ministriv Ukrayiny vid 18.03.2026r. № 390. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/390-2026-%D0%BF#Text (in Ukrainian)

15. Barker T. Big in Germany. 2023. 09 мар. URL: https://ourtime.substack.com/p/big-in-germany (in English) (accessed July 30, 2026)

16. Dunne J. P. (2011) Military Keynesianism: An Assessment. University of West of England and University of Cape Town. URL: https://www2.uwe.ac.uk/faculties/BBS/BUS/Research/economics/Military%20Keynesianism%20An%20Assessment.pdf

Дата надходження статті: 04.08.2026
Дата прийняття статті до публікації: 29.10.2026
Дата публікації статті: 13.11.2026